

ÖĞRETİM TASARIMI

Doç. Dr. M. Betül YILMAZ

KISA TARİHÇE

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Okullarda Öğretim

- Ne zaman başladı?

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Sanayi Devrimi ve Okullaşma

- Geniş işgücüne ihtiyaç ve okullaşmanın yaygınlaşması
- Program Geliştirme yaklaşımı
 - Sektörel beklentiler
 - Genel hedefler
 - Hedeflere dayalı ortak içerik
 - Ortak materyaller

1890'lar

James Pillans,
Edinburgh

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Okul Müzeleri

- İlk okul müzesi 1905'te ABD'de açıldı ve hızla yayıldı.
- Görsel öğretimi sağlamak üzere kurulan bu okul için seyyar birimlerde; sergiler, 2/3 boyutlu görseller, slaytlar, filmler, afişler vd. öğretim materyalleri yer alabiliyordu.

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Görsel Öğretim Hareketi ve Öğretimsel Filmler Dönemi 1914-1923

- Okul müzelerindeki film ve slaytların daha öğretim-temelli şekilde üretilmesine yönelik başlayan hareket
- İlk 'öğretimsel film' kataloğu ABD'nde 1910'da yayınlandı.

"Okullarda kitap kullanılmasının yakında modası geçecektir.... İnsanlığın bilgi dağarcığındaki her alana ait bilgileri hareketli filmlerle öğretmek mümkündür. Okul sistemimiz, önümüzdeki on yılda tamamen değişecektir."

T. Edison

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Görsel-İşitsel Öğretim Hareketi ve Öğretimsel Radyo Dönemi

- Radyo yayınları, ses kayıt teknolojileri ve sesli film teknolojilerinin yaygınlaştığı dönem
- Bir önceki dönemin sessiz filmleri yerine sesli filmlerle öğretimin yaygınlaşması
- 1923'te AECT (*Association for Educational Communications and Technology*) kuruldu.
- 1946'da Dale meşhur 'Yaşantı Konisi'ni yayınladı.

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

II. Dünya Savaşı

- Silah altına alınan büyük asker kitlelerine ve yerlerine sanayide işe yerleştirilen kadın çalışanlara hızla beceri kazandırma gereği
 - ABD ordusu sadece iki yılda 400'den fazla öğretimsel film çekti. Bu filmlerin 4 milyondan fazla kez gösterildiği tahmin ediliyor.
 - Savaş döneminde 'Division of Visual Aids for War Training' 457 eğitici filmin çekimini denetledi.
- Tepegöz teknolojisi, dil eğitim kasetleri, simülatörler ilk olarak bu dönemde devreye girdi.

Kitlenin baskın ve belirgin özelliklerine göre öğretimi düzenleme ihtiyacı
Kitleye uygun materyal geliştirme

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

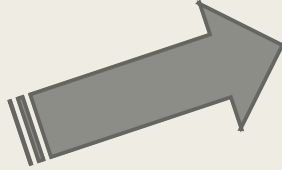
II. Dünya Savaşı Sonrası – Medya Araştırmaları

- https://www.youtube.com/watch?v=QtSo0GBX_Og&list=PLoHF1HAAMT7zb27CgbnP5KuQiWobINokG

II. Dünya Savaşı Sonrası – Medya Araştırmaları

- Etkililiği açıkça ortaya çıkınca eğitim araştırmaları medyanın öğretimde kullanılmasının yüzyüze öğretime göre artılarını ortaya koymaya odaklandı.
- Ancak yapılan araştırmalarda çoğunlukla anlamlı fark bulunamadı.
- Sebebe yönelik tartışmalar:
 - *Medyanın karakteristiğine yönelik*
 - *Medya'nın öğrenmeyi nasıl etkilediğine yönelik*
 - *Medya'dan kendisinden ziyade medyanın ulaştırdığı öğretimsel yöntemlerin ne olması gerektiğine yönelik*

Öğretim Tasarımına Doğru

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

II. Dünya Savaşı Sonrası – Diğer Araştırmalar

- Öğrenen analizinin önemi anlaşıldı.
 - *Düzenlenen uçuş eğitimlerinde kabul edilebilir oranların üstünde başarısızlık elde edilince pilot adayları zeka, psikomotor ve algı becerileri ile ilgili öntestlere tabi tutularak ayıklandı ve program çıktıları istenir düzeye erişti.*
- Skinner'ın 'Programlı Öğretim' yöntemi popülerleşti. Buna bağlı olarak biçimlendirici değerlendirme anlayışı şekillendi.
- Davranışsal Kazanımları kullanma anlayışı yaygınlaştı.
- Gagne'nin 'öğretimsel durumlar' ve 'öğrenme alanları' kavramları yaygın şekilde kullanılmaya başlandı.

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

ÖT'nin Özellikleri

Öğrenci merkezlilik

- Öğrenci özellikleri odak noktasını oluşturur.
- Bir öğretmenin varlığı olmazsa olmaz değildir.

Hedef yönelimlilik

- Belirli bir hedef üzerinde anlaşmadan bir ÖT süreci başlatılamaz.

Performans odaklılık

- Ezberleme, sınırlı bir görevi bir takım kurallara uygun şekilde başarma gibi durumları değil gerçek ortamlardaki gerçek performansa ulaşmayı hedefler.

Ölçülebilir çıktılar

- Hedefler her zaman ölçülebilir performansa uygun şekilde yazılmalıdır.
- Performans ölçümü olabildiğince gerçeğe uygun ortamda yapılmalıdır.

Geri beslemelilik

- ÖT görgüldür, gidişli gelişlidir.
- Asla sabit kalmaz, geri beslemeler doğrultusunda sürekli modifiye edilir.

Takım çalışması

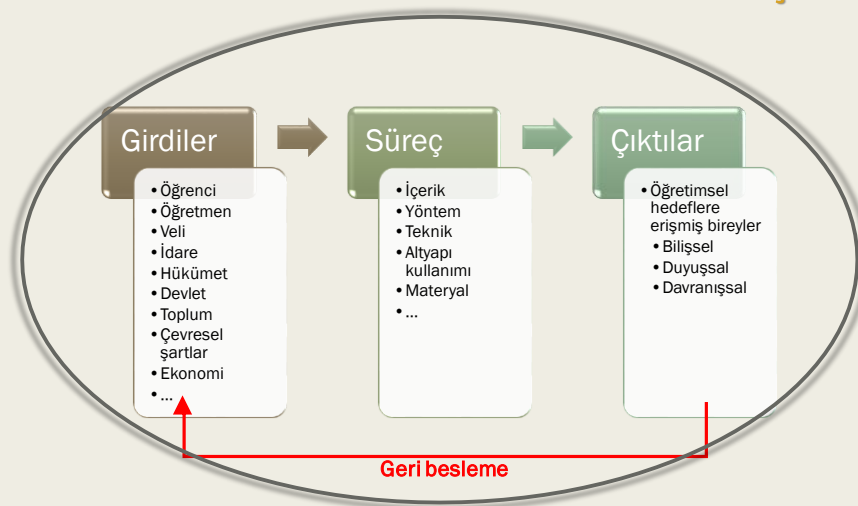
- Basamaklarının farklı uzmanlıklar gerektirmesi nedeniyle ekip çalışması gerektiren bir yapıya sahiptir.

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

ÖT'ında Sistem Yaklaşımı

Açık Sistem

Çevre

Çevre

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

ÖT'NDA ADDIE YAKLAŞIMI

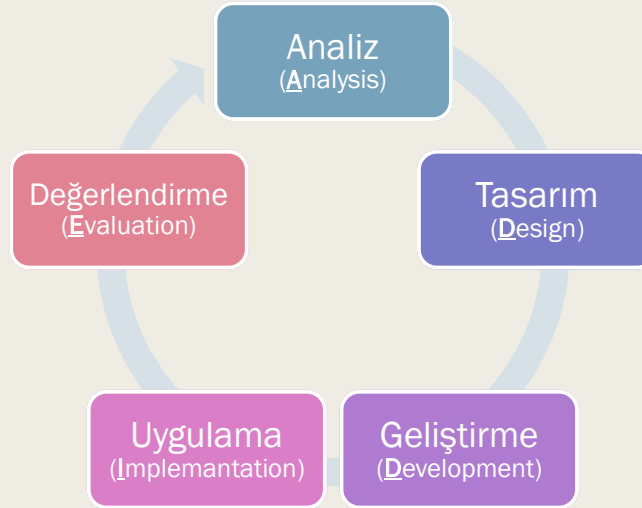
Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

ÖT Modelleri

- ADDIE
- Gagne, Briggs & Wager
- ASSURE
- Smith & Ragan
- Dick & Carey
- Seels & Glasgow
- Morrison, Ross, Kemp
- ...

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Bir Çerçeve Olarak ADDIE Yaklaşımı

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

ADDIE Yaklaşımında Kavramlar

Analiz (Analysis)	Tasarım (Design)	Geliştirme (Development)	Uygulama (Implementation)	Değerlendirme (Evaluation)
<ul style="list-style-type: none"> Eğitimsel problemin olası sebeplerini belirleme 	<ul style="list-style-type: none"> İstenilen çıktıya ulaşmak için hedefleri, atılacak adımları ve hedefle uyumlu ölçme stratejilerini belirleme 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenme için gerekli kaynakları üretme ve geçerli, güvenilir ve doğru olduğunu denetleme 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenme ortamını hayata geçirme ve öğrencilerin aktif katılımını sağlama 	<ul style="list-style-type: none"> Süreçteki tüm adımların ve kaynakların kalitesini değerlendirme

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

ADDIE Yaklaşımında Adımlar

Analiz (Analysis)	Tasarım (Design)	Geliştirme (Development)	Uygulama (Implementation)	Değerlendirme (Evaluation)
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretimsel problemi tanımla • Öğretimsel hedefleri belirle • Hedef kitleyi tanı • Gerekli ve ulaşılabilir kaynakları belirle • Dağıtım kanallarını ve maliyetlerini belirle 	<ul style="list-style-type: none"> • Görev listesi oluştur • Performans hedeflerini belirle • Ölçme stratejilerini geliştir • Yatırım getirisini belirle 	<ul style="list-style-type: none"> • İçeriği üret • Materyalleri seç / geliştir • Öğrenci yönergelerini / kılavuzları hazırla • Öğretmen yönergelerini / kılavuzları hazırla • Süreç revizyonlarını yap • Pilot çalışma uygula 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmeni hazırla • Öğrenciyi hazırla • Öğretimin gerçekleştirilmesini sağla 	<ul style="list-style-type: none"> • Süreç ve materyallerle ilgili ölçütleri belirle • Değerlendirme araçlarını seç • Değerlendirme yap

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

ADDIE yaklaşımının zayıflıkları

- Lineer olması ve geriye dönük düzeltmeyi en son aşamaya kadar sunmaması en önemli zayıflığıdır.
- Genellikle önden ödemesi yapılan ve gerçekçi olmayan analizlere dayalı olarak yürütülür, buna bağlı olarak analizlere yeterli cevap alınamaz ve kritik unsurlara ulaşamaz.
- Gerçekler göz ardı edilebilir, fırsatlar kaçabilir, hayati kaynaklar işe koşulmaz, destek alınamayabilir, hedefler şaşabilir.
- Detaylı süreçlerin aşırı katı hale gelmesi yaratıcılığın engellenmesine yol açabilir.
- Hatalarla ilgilenilmesi veya yeni iyi fikirlere göz atma için süreçte herhangi bir aşama tanımlanmamıştır.
- Zaman yönetimi, maliyet gibi ölçülebilir kriterlere göre tasarlandığından davranışsal değişikliklerin ölçülmesine odaklanmada sorun yaşar.
- Son testler öğretimin iyileştirilmesine yardımcı olmada çok az katkı sağlar.

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Ne zaman ÖT

- Her öğretim tasarımı süreci
 - Belirli bir grup özelinde yaşanan,
 - mikro ölçekli,
 - öğretim yoluyla giderilebilecek
 bir problemle başlar!

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Ne zaman ÖT

- Örnek Durum:
 - *Problem: A okulunda yönetim düzeyindeki yazışmalar sık sık sekteye uğruyor. İdareciler memnuniyetsiz.*
 - *Sebep: Okul içi yazışmalar için kullandıkları yazılım da aksaklıklar yaşıyor.*
 - *İhtiyaç: Yazılımın güncellenmesi ve eksikliklerin giderilmesi ya da yeni bir yazılıma geçilmesi*

Öğretimle Çözülebilecek
Bir Problem Değil ☒

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Ne zaman ÖT

■ Örnek Durum:

- *Problem: A okulu yönetimi okul içi yazışmalarda sık sık aksaklıklar yaşıyor. İdareciler memnuniyetsiz.*
- *Sebep: Yönetimdeki personel yazılımı bilmiyor, iyi kullanamıyor.*
- *İhtiyaç: Yazılımın kullanımının idarecilerce öğrenilmesi*

Öğretimle Çözülebilecek
Bir Problem ✓

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Ne zaman ÖT

■ Örnek Durum:

- *Problem: A okulu yönetimi okulun demokratik bir anlayışına geçmesi yönünde karar almıştır. Ancak ilkokul düzeyinde çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlerin **çocuk hakları** konusunda yeterince bilgileri yoktur ve gündelik okul yaşantısında **öğrenci katılımıyla** ilgili görüşleri farklılıklar taşımaktadır.*
- *İhtiyaç: İlkokul düzeyinde çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlerine çocuk hakları ve öğrenci katılımının nasıl olması gerektiği hakkında eğitim verilmesi*

Öğretimle Çözülebilecek
Bir Problem ✓

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Ne zaman ÖT

- Belirli bir grup özelinde yaşanan, mikro ölçekli ve öğretim yoluyla giderilebilecek bir problem ve sebebine bağlı bir ihtiyaç belirleyin.

Gelecek derse kendi projeniz kapsamında ÖT geliştireceğiniz bu öğretimsel problemi aşağıdaki dosyaya yazarak geliniz.

https://docs.google.com/document/d/1DGTEHtkpHVve-LYVbXKOU81i4TQp_YvxIT3bM8TTqA4/edit?usp=sharing

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

Kaynaklar

- Reigeluth, C. M. (Ed.). (2012). *Instructional design theories and models: An overview of their current status*. Routledge.
- Selçuk, Z. (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. Ankara: MEB.
- Şimşek, A. (2017). *Öğretim tasarımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Doç. Dr. M. Betül Yılmaz

